

Годишен доклад за Трансмисивните спонгиформни енцефалопатии (TSEs) за 2017 г. на Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ)

Докладът за 2017 г. е обобщение на данните от Програмата за наблюдение и контрол на заболяването TSE в държавите членки (ДЧ) и анализ на резултатите, относно спонгиформните енцефалопатии при животните, съгласно Регламент (ЕС) №999/2001.

Тук влизат следните заболявания:

- Енцефалопатии при говедата (BSE)
- Енцефалопатии при дребните преживни животни (TSE)
- Хронична, изтощаваща болест/линеене при животни от сем. Еленови (Cervidae)

През 2017 г. са изследвани общо 1 312 714 бр. **говеда**. За BSE са изследвани животни в рисковни групи (такива с проявени клинични признаци и трупове на умрели животни).

Шест случая на атипично BSE са били потвърдени през 2017 г. (Испания, Франция и Ирландия). И шестте животни са били родени между 1998 и 2004 г.

Общият брой на пробите от ДПЖ е 431 815, от тях 314 547 **овце** и 117 268 **кози**.

През 2017 г. случаите на **скрейпи при овцете** са 933, което е с 36,2% повече от 2016 г. Най-много са докладвани от Испания, Гърция, Италия и Румъния. Класическо скрейпи е докладвано от 8 ДЧ и една не членка на ЕС (България, Гърция, Кипър, Ирландия, Италия, Румъния, Словакия, Испания и Исландия). Не типично скрейпи са отчели 13 ДЧ и една не членка на ЕС (Австрия, Чехия, Германия, Франция, Унгария,

Ирландия, Италия, Полша, Португалия, Словакия, Испания, Швеция, Обединеното Кралство и Норвегия).

✚ 567 са случаите на **скрейпи при козите**, което показва, че с около 10% са по-малко от тези през 2016 г.. Класическо скрейпи е било обявено от 7 ДЧ (България, Кипър, Гърция, Италия, Румъния, Испания и Обединеното Кралство). Атипичната форма на скрейпи е била регистрирана в Кипър, Германия, Франция, Италия и Испания. Като допълнение към тях са 14 други случая, които са докладвани от страни не членки на ЕС.

Брой изследвани овце за ТСЕ през 2017 г.

Table 10: Number of sheep tested for TSE by reporting country, surveillance target group and flock status in 2017 in the EU and non-MS reporting countries

Flock status	TSE-infected flocks				Other flocks ^(a)				Unknown ^(a)				Subtotal non-infected flocks	Total	
	EM	NSHC	SHC	SU	EM	NSHC	SHC	SU	EM	NSHC	SHC	SU			Subtotal unknown
AT		19	6	25		2,606	132	2,738					0	2,738	2,763
BE				0		1,405	2	1,407					0	1,407	1,407
BG				0		386	18,343	18,729					0	18,729	18,729
CY				0		3,300	1,373	4,673					0	4,673	4,673
CZ				0		3,320	55	3,375					0	3,375	3,375
DE				0				0	39	11,624	8,021	43	19,727	19,727	19,727
DK				0		503	1	505					0	505	505
EE				0				0		380			380	380	380
EL	1,628	71	4	28	1,731			0	9	3,068	3,249	148	6,474	6,474	8,205
ES	6,594				6,594	13,084	10,541	11	23,636				0	23,636	30,230
FI				0		1,643		1,643					0	1,643	1,643
FR			18		18	19,134	5,931	1	25,066				0	25,066	25,064
HR				0		1,475	1	1,476					0	1,476	1,476
HU		3,075	413		3,488	6,321	8,449	1	14,771				0	14,771	18,259
IE	210	101	293	0	604	160		1	161	0	10,329	10,244	0	20,573	20,734
IT	5,513	379	433	11	6,336	17	11,293	11,923	2	23,235			0	23,235	29,571
LT				0		1,320		1,320					0	1,320	1,320
LU				0		84		84					0	84	84
LV				0		208		208					0	208	208
MT				0		136	105	241					0	241	241
NL				0				0	0	1,512	0	1	1,513	1,513	1,513
PL				0		10,140	12,283	3	22,426				0	22,426	22,426
PT				0				0		15,059	6,299		21,358	21,358	21,358
RO		233	4,642	23	4,898	11,692	11,195	19	22,906	5,291	7,058	34	12,383	35,289	40,187
SE				0		1,410		1,410					0	1,410	1,410
SI		3			3	2,075	197	10	2,282				0	2,282	2,285

Flock status	TSE-infected flocks				Other flocks ^(a)				Unknown ^(a)				Subtotal non-infected flocks	Total			
	EM	NSHC	SHC	SU	EM	NSHC	SHC	SU	EM	NSHC	SHC	SU			Subtotal unknown		
SK		1,267	1,439		2,706		11,478		11,478				0	11,478	14,184		
UK		579			579		15,038	6,349	21,387				0	21,387	21,966		
Total EU	13,945	5,727	7,248	62	26,982	17	118,211	86,878	51	205,157	48	47,263	34,871	226	82,408	287,565	314,547
CH					0				1	1			0	1	1		
IS					0				0		77	3,563	6	3,646	3,646		
NO					0	325	6,766	11,518	18,609				0	18,609	18,609		
Total non-MSs	0	0	0	0	0	325	6,766	11,518	1	18,610	0	77	3,563	6	3,646	22,256	22,256
Total	13,945	5,727	7,248	62	26,982	342	124,977	98,396	52	223,767	48	47,340	38,434	232	86,054	309,821	336,803

EM: животни, умъртвени по мерките за ликвидиране на ТСЕ;
 NSHC: животни, които не са заклани за консумация от човека;
 SHC: животни, заклани за консумация от човека;
 SU: животни, за които се предполага, че са заразени с ТСЕ;
 ТСЕ: трансмисивна спонгиформна енцефалопатия. а): Кози стада, отчетени като "неизвестни" и "други" по отношение на статуса на стадото, се приема, че са незаразени стада.

И през 2017 г. класическото скрейпи при двата вида животни – овце и кози си остава най-често докладваната форма на спонгиформна енцефалопатия в ЕС. В 98,2% от тях, генотипизирането е показало следните групи NSP3, NSP3O, NSP4 или NSP5.

При пробите от сем. Еленови също се наблюдават повече изследвания, с около 30%. Само Румъния е отчетела 74% от общия брой тествани животни. Всички резултати са били отрицателни.

Брой изследвани кози за TSE през 2017 г.

Table 11: Number of goats tested for TSE by reporting country, surveillance target group and herd status in 2017 in the EU and non-MS reporting countries

Herd status	TSE-infected herds					Other herds ^(a)					Unknown ^(a)					Total	
	EM	NSHC	SHC	SU	Subtotal TSE-infected herds	EM	NSHC	SHC	SU	Subtotal Other herds	EM	NSHC	SHC	SU	Subtotal Unknown		Subtotal non-infected herds
AT					0	0	760	32	0	792					0	792	792
BE					0		552		1	553					0	553	553
BG					0		127	1,441		1,568					0	1,568	1,568
CY	243				243		5,172	2,875		8,047					0	8,047	8,290
CZ					0		546			546					0	546	546
DE					0					0	5	1,684	235	8	1,932	1,932	1,932
DK					0		106			106					0	106	106
EE					0					0		57			57	57	57
EL	368	1		5	374					0	16	977	1,186	45	2,224	2,224	2,598
ES	918				918	0	9,559	7,847		17,406					0	17,406	18,324
FI					0		199			199					0	199	199
FR	123		638		761		16,797	4,987		21,784					0	21,784	22,545
HR					0		351			351					0	351	351
HU		2			2		132	123	1	256					0	256	258
IE					0		7			7		147			147	154	154
IT	623	17	302	4	946	24	7,111	20,246		27,381					0	27,381	28,327
LT					0		34			34					0	34	34
LU					0		103			103					0	103	103
LV					0		6			6					0	6	6
MT					0		109	101		210					0	210	210
NL					0					0	0	1,504	0	0	1,504	1,504	1,504
PL					0		3,521	320		3,841					0	3,841	3,841
PT					0					0		1,528	68		1,596	1,596	1,596
RO			63		63		4,256	8,295	7	12,558		2,902	6,010	3	8,915	21,473	21,536
SE					0		152			152					0	152	152
SI					0		435	74	6	515					0	515	515
Total EU	2,275	316	1,086	9	3,686	24	50,827	46,341	15	97,207	21	8,799	7,499	56	16,375	113,582	117,268
CH					0				1	1					0	1	1
IS					0					0		0	16		16	16	16
NO					0		300	0	0	300					0	300	300
Total non-MSs	0	0	0	0	0	0	300	0	1	301	0	0	16	0	16	317	317
Total	2,275	316	1,086	9	3,686	24	51,127	46,341	16	97,507	21	8,799	7,515	56	16,391	113,899	117,585

EM: животни, умъртвени по мерките за ликвидиране на TSE;

NSHC: животни, които не са заклани за консумация от човека;

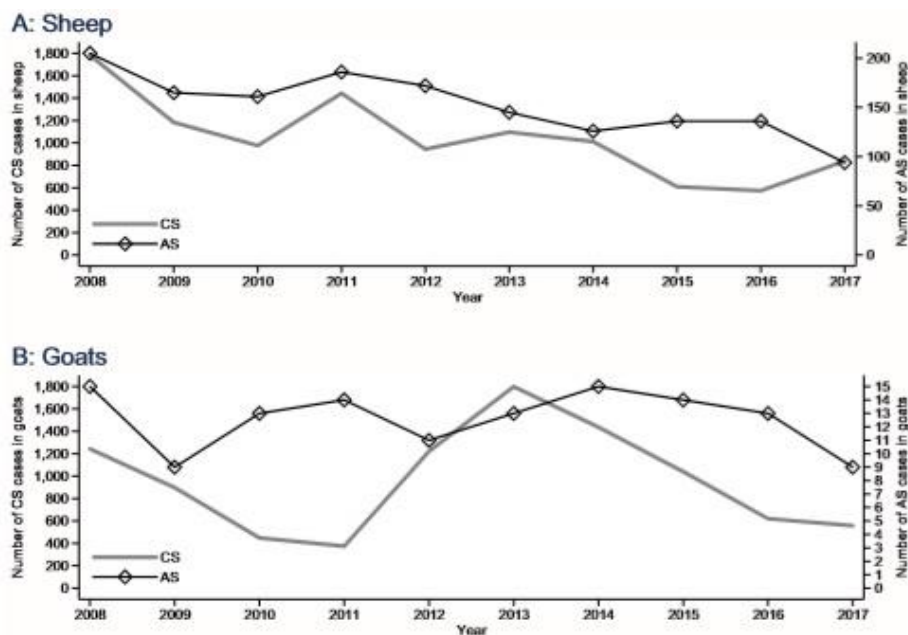
SHC: животни, заклани за консумация от човека;

SU: животни, за които се предполага, че са заразени с TSE;

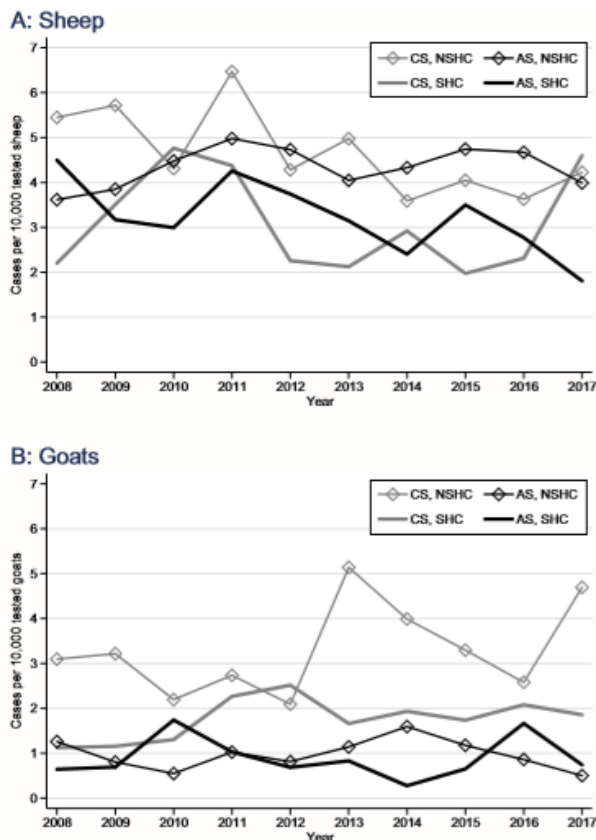
TSE: трансмисивна спонгиформна енцефалопатия. а): Кози стада, отчетени като "неизвестни" и "други" по отношение на статуса на стадото, се приема, че са незаразени стада.

Освен по-горе изброените животни са били взети проби и от други видове – котки, норки, лисици, еноти и бизони. Докладваните за тях страни са Естония, Финландия и Испания.

Скрейпи при овце и кози за периода 2008-2017 г.

Брой случаи на скрейпи на 10 000 теста в ЕС в кози (А) овце и (В) в стада, които не са заразени с ТСЕ, отчетени по вид и целева група в периода 2008–2017

Тази фигура е ограничена до данни от активния надзор, т.е. изследванията са извършени в целеви групи от NSHC и SHC в неинфектирани стада или непознати преди като заразени.

CS: класическо скрейпи;

AS: Атипично скрейпи;

NSHC: животни, които не са заклани за консумация от човека;

SHC: животни, заклани за консумация от човека.

Table 5: Number of bovine animals tested for BSE by reporting country and surveillance target group in 2017 in the EU and other reporting countries

Country	Surveillance target group							Total
	Risk animals				Other			
	ES	AM	FS	Subtotal (ES + AM + FS)	HS	SU	EM	
AT	3,165	44	13,794	17,003	135	17	0	17,155
BE	799	7	24,612	25,418	6	10	0	25,434
BG	3,860	1	658	4,519	25,321	0	98	29,938
CY	11	0	1,155	1,166	5	0	0	1,171
CZ	1,001	0	19,070	20,071	85	2	0	20,158
DE	9,278	0	147,639	156,917	395	453	0	157,765
DK	1,295	0	21,036	22,331	59	1	0	22,391
EE	71	51	3,263	3,385	0	0	0	3,385
EL	8	0	873	881	9,867	6	1,492	12,246
ES	226	15	58,465	58,706	287	4	5	59,002
FI	43	0	11,551	11,594	1	0	0	11,595
FR	7,010	0	199,969	206,979	26,390	4	0	233,373
HR	198	0	4,713	4,911	184	4	0	5,099
HU	115	417	10,847	11,379	912	10	0	12,301
IE	0	517	59,412	59,929	0	16	0	59,945
IT	16,213	502	38,104	54,819	430	1	0	55,250
LT	13	17	3,101	3,131	0	0	0	3,131
LU	0	0	2,414	2,414	0	2	0	2,416
LV	136	430	3,134	3,700	0	1	0	3,701
MT	54	0	148	202	0	0	0	202
NL	5,216	0	41,888	47,104	36	2	0	47,142
PL	3,624	670	33,407	37,701	124,492	13	0	162,206
PT	1,926	1,293	19,657	22,876	473	1	0	23,350
RO	2,704	2,873	3,552	9,129	169,985	100	0	179,214
SE	172	17	8,184	8,373	0	2	0	8,375
SI	395	125	5,722	6,242	63	14	0	6,319
SK	23	0	7,492	7,515	1	0	0	7,516
UK	3,814	434	138,673	142,921	10	3	0	142,934
Total EU	61,370	7,413	882,533	951,316	359,137	666	1,595	1,312,714
CH	4,727	0	6,160	10,887	0	33	0	10,920
IS	0	0	30	30	759	0	0	789
NO	5,221	89	1,507	6,817	0	0	0	6,817
Total non-MSs	9,948	89	7,697	17,734	759	33	0	18,526
Total	71,318	7,502	890,230	969,050	359,896	699	1,595	1,331,240

BSE: спонгиформна енцефалопатия по говедата;

SU: животни, за които клинично се предполага, че са заразени с BSE;

FS: паднали животни;

ES: незабавно клане;

AM: животни с клинични признаци ante-mortem;

HS: заклани здрави;

EM: животни, умъртвени по мерките за ликвидиране на BSE.

Наблюдение и контрол на TCE в страните от ЕС

Базовата рамка за мониторинга и активния надзор на това заболяване се основава на Анекс III, Глава А от Регламент (ЕС) №999/2001. Съгласно Решение 2009/719/ЕС, всички ДЧ, без Румъния и България, са приканени да направят промяна/актуализация на

Националните си програми за надзор и мониторинг на ТСЕ. С Решение на ЕК 2013/76 от 4 февруари 2013 г. е одобрено и прието в 25-те ДЧ (без Румъния и България) да се спре вземането и изследването на проби от клинично здрави животни, заклани в кланица за човешка консумация.

През 2017 г. има нанесени две съществени промени в Регламент (ЕС) №2017/894. Едната промяна е в Анекс III, Глава А, част II, т.8, която се отнася до генотипизирането и втората промяна е в Анекс VII, Глава С, част I, т.8, касаеща пробовземането (честота, брой, % и т.н.).

Изолирането на прионните протеини 136, 154 и 171 показва, че пробата за ТСЕ е положителна.

От 2002 година са изследвани повече от 9 милиона дребни преживни животни. По данни от доклада България е изследвала за 2017 г. 18 729 бр. овце и 1 568 бр. кози. Съседната на нас страна Румъния, е отчетла най-голям брой ДПЖ – 40 187 овце и 21 536 кози.

Наблюдение и мониторинг на ТСЕ при животни от сем. Еленови (Cervidae)

Държави като Естония, Финландия, Латвия, Литва, Полша и Швеция изпълняват 3 годишна мониторингова програма за заболяването хронична изтощителна болест при елените (CWD).

Обобщение

Изследвани са над 1,3 милиона **говеда** през 2017 година по програмата за надзор и ерадикация на заболяването. Анализът показва, че това е с около 3% **по-малко** изследвани проби на база сравнение с 2016 г.

2017 година е първата, в която не е докладван нито един случай на BSE, а за Обединеното Кралство втора поредна година.

Общо 6 са случаите на атипично BSE за 2017 г., които са отчетени в Испания, Франция и Ирландия. При всичките от тях, животните са родени между 1998 и 2004 г.

430 000 дребни преживни животни са изследвани за ТСЕ през 2017 г. При този вид животни, анализът показва точно обратното, че се наблюдава увеличение на случаите на ТСЕ с 6,1% при овцете и 6,9% при козите.

Както и за предната 2016 година, така през 2017 г. отчетените проби показват намаляване на случаите на класическо скрејпи при овцете и козите.

По отношение на заболяването CWD резултатите показват, че всички изследвани проби 3 585 са отрицателни. 98,5% от тях са от диви животни от сем. Еленови (Cervidae).

Литературен източник:

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5492>

doi: 10.2903/j.efsa.2018.5492

Изготвил:

д-р Силвия Пеева, главен експерт в дирекция КРОКЦ към ЦОРХВ
25.01.2019 г.